

2024 Türkiye Siyaset Krizi: Bu Siyaset Nedir?

Geçen hafta Meclis'te kan döküldü. Bu ülkedeki gergin siyaseti daha irrite edici hale getiren başka bir vaka olarak tarihe yazıldı. Türkiye'de siyaset uzun yıllardır bir kriz yaşıyor. Toplum, siyaseti artık daha çok yalan, rant baskı ve kavga ile eşleştirir hale geldi. Siyaset kurumsal olarak bir güven kaybı yaşıyor. Vatandaşların siyasetten uzaklaşması ise siyaseti daha çok dar bir grubun mesleği ve danışıklı dövüşü olarak görmemize sebep oluyor. Bununla birlikte Türkiye bir ekonomik krizde ancak bunun öncesinde ülkenin şiddetli bir siyasi kriz içerisinde olduğunu da görmek gerekiyor. Bu krizleri aşmak adına önce teşhis ve tanımlamaları doğru yapmak gerekiyor. Bu yazının amacı da tam bu nokta siyaseti tanımlamaya daha doğrusu siyasetin aslında ne olduğunu hatırlatmaya çalışmaktır. Bu bağlamda bu yazı da siyaset Aristo'nun sözüyle sanatların en yücesi olarak tanımlanmaktadır.

Aristoteles'in "Siyaset sanatların en yücesidir" sözü, onun siyaset felsefesindeki temel görüşlerinden birini yansıtır. Aristo'nun siyaseti sanat olarak görmesi ise onun siyaseti yaratıcı bir eylem olduğuna inandığını gösterir. Yani siyaset bir kaostan düzen çıkarabilir aynı zamanda bir düzeni de kaosa sürükleyebilir. Siyaset bir toplum yaratabilir veya bir topluma çağ atlatılabilir. Çünkü siyaset insanları birtakım değerler etrafında bir araya getirebilir, insanlar arasında bir güven ilişkisi tesis edebilir ve insanları "iyi" için organize edebilir.

Aristoteles, siyaset biliminin diğer tüm pratik bilimlerin ve sanatların üzerinde yer aldığını, çünkü insan hayatının nihai amacını gerçekleştirmede merkezi bir rol oynadığını savunur. Ona göre, siyaset, insanın ve toplumun "iyi yaşam" sürdürmesini sağlamak için toplumun nasıl organize edilmesi gerektiğini inceler.

Bu bağlamda, siyaset diğer sanatların hepsinden üstündür çünkü diğer bilim ve sanat dalları (örneğin, ekonomi, tıp, mühendislik) bireylerin ve toplulukların iyi bir hayat sürdürmelerini sağlamada sadece bir araçtır. Ancak siyaset, toplumsal yaşamın düzenlenmesi ve bireylerin erdemli bir yaşam sürebilmeleri için gerekli olan adil ve iyi bir toplumun kurulmasıyla doğrudan ilgilidir. Dolayısıyla, siyaset, bireylerin ve toplumların mutluluğunu ve refahını sağlamada en önemli araçtır.

İnsan insanın kurdu mu tanrısı mı?

Örneğin Hobbes'un meşhur "İnsan insanın kurdudur." sözü hatırlandığında sözleşme yani siyaset öncesi durum anlatılır. Yani Hobbes, bu sözüyle insan doğasının bencilliğini

vurgularken siyasetin önemini de ima eder. Ona göre, siyaset, doğa durumundaki kaosu önleyerek insanların barış içinde yaşayabileceği bir düzeni sağlar. Doğal durumda insan insanın kurduyken siyasi durumda insan insanın tanrısı haline gelir. Ve insanlar birbirleri için iyiliği sağlamaya çalışabilirler. Yani siyaset topluma yeni bir vizyon kazandırmaya yarar.

Bu bağlamda Arendt'e göre de siyasetin temelinde yaratıcılık ve yenilik vardır. İnsanlar, toplumlar olarak bir araya gelip dünyada yeni bir düzen kurabilirler. Bu, siyasetin yaratıcı ve sürekli yenilenen bir süreç olduğunu gösterir.

Güç istenci, hayatta kalmanın değil, yaratmanın isteğidir.

Nietzsche'nin güç istenci siyasetin doğasına dair önemli çıkarımlar ortaya koyar. O, siyaseti yaratıcı bir güç olarak görür. Ona göre, siyasetin amacı sadece mevcut düzeni sürdürmek değil, aynı zamanda yeni değerler ve yapılar yaratmaktır. Bu yaratıcı süreç, siyasetin özünde yer alır.

Bu örnekler, siyasetin sadece bir güç mücadelesi veya yönetim sanatı olmadığını, aynı zamanda yaratıcı düşünce ve yenilikçi eylemler gerektirdiğini gösterir. Siyaset, mevcut durumu korumak kadar, yeni toplumsal düzenler ve adalet anlayışları geliştirmek için de bir alan sunar.

Siyasetteki Nihilist Evre

Bugün yeni değerler ortaya koyma iddiası siyaset için dahi romantik olarak karşılanabilir. Çünkü bugün değerlerin çözüldüğü bir sürecin depresif etkilerini toplumsal alanlarda da yaşamaktayız. Nietzsche Tanrı'nın öldüğünün haberini vermişti ancak bu haberin herkese yetişmesi zaman aldı.

Nietzsche'nin en ünlü ifadelerinden biri olan "Tanrı öldü" cümlesi burada izaha muhtaçtır. Bu ifade, Tanrı'nın literal ölümünü değil, Batı toplumunda Tanrı'ya olan inancın yıkılmasını simgeler. Nietzsche'ye göre, modern bilim ve Aydınlanma düşüncesi, Tanrı inancını temelsiz hale getirmiştir. Tanrı'nın ölmesiyle birlikte, onun yerine geçecek bir anlam kaynağı bulunamamıştır. Bu durum, insanların varoluşlarına dair anlam ve değer bulmada bir boşluk yaşamalarına yani nihilizme yol açar.

Nietzsche, nihilizmi, Batı'nın geleneksel ahlaki değerlerinin artık geçerli olmadığını ve bu değerlerin "hiç" ile sonuçlandığını belirtir. Geleneksel Hristiyan ahlakı, evrensel doğrular ve objektif değerler üzerine kuruluydu ancak bu değerler, Tanrı'nın ölümünden sonra

geçerliliğini yitirmiştir. Nietzsche'ye göre, bu durum insanları bir anlam kriziyle karşı karşıya bırakır çünkü eski değerler artık onlara rehberlik edemez.

Nietzsche'nin Batı'nın değerler ve anlam dünyasının çöküşü üzerine tezleri günümüzün siyaseti için de düşünülebilir. Bu çöküş ülkemizde de derin bir şekilde yaşanmaktadır. Artık tarafların birbirine asgari saygı duymasını sağlayacak bir değerler tutkalının kalmadığı ortadadır. Siyasete karşı nihilist bir evre yaşıyoruz. Bu değerler yitimi siyaseti daha da yalan, kavga ve rant paylaşımı ile eşleştiriyor. Çünkü herkes siyasetteki bu nihilist evreyi kendi çıkarlarının peşinde koşabilmek için referans vermektedir.

Oysa Nietzsche'nin nihilizmden anladığı tek değildir. Nietzsche, nihilizmi iki şekilde ele alır: pasif nihilizm ve aktif nihilizm. Pasif nihilizm, değerlerin çöküşünü kabullenip hiçbir anlam veya amacın olmadığını düşünerek bir tür umutsuzluğa kapılmaktır. Bu, insanları edilgen ve karamsar bir hale getirir. Öte yandan, aktif nihilizm, bu değerlerin çöküşünü bir fırsat olarak görüp yeni değerler yaratma sürecine girmektir. Nietzsche, insanları eski değerleri yıkıp kendi bireysel değerlerini yaratmaya teşvik eder. Yani bir anlamda Nietzsche için nihilizm geçici bir süreçtir.

Nihilizmin ülkemizdeki siyasetteki izdüşümü ise pasif nihilizm olarak görülebilir. Burada yalnızca değerlerin yitimi kabul ediliyor. Yeni değerler üretmek yerine yine yozlaşmış değerlere sarılarak bireysel ve toplumsal çatışmalara benzin dökülüyor. Başka bir ifadeyle, herkes gündelik hayatın ideolojisini kendisine başucu kitabı yapıyor. Bu hem ülkedeki siyaset üzerinde hem de bireyler ve toplum üzerinde geri beslemeli yıkıcı etkiler açığa çıkarıyor.

Sonuç olarak, ülkedeki siyasete karşı pasif nihilist evrenin aşılabilmesi için siyasetin yaratıcı ve değiştirme kapasitesinin topluma yeninden anlatılması gerekmektedir. Değerler yitiminin bir pasifizm ile sonuçlanmaması için temsili demokrasi bağlamında bir aktörler değişimine ihtiyaç olduğu bir vakıdır. Bu bağlamda vatandaşların da Aristo'yu kendilerine rehber edinmeleri gerektiği söylenebilir. Yani siyasi aktörleri siyaset sanatındaki yaratıcılıklarına göre değerlendirmeleri gerekmektedir. Örneğin, kısıtlı bütçeyi kendine bahane ederek gerekli politikaları uygulayamayan siyasetçilerin siyaseten yaratıcı aktörler olmadığı teşhisini koyabilmeli. Ya da kendi seçmenine sağladığı ayrıcalığı bütün vatandaşlara sağlayamayan siyasetçinin siyasetçi olmadığını görülebilmeli veya toplulukları birbiriyle karşı karşıya getirenlerin sadece kendi çıkarlarının idarecisi olduğunu sandıkta oylanabilmelidir.

Muhammet Ali Yunus, "2024 Türkiye Siyaset Krizi: Bu Siyaset Nedir?"

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/2024-turkiye-siyaset-krizi-bu-siyaset-nedir/> (Yayın

Tarihi: 21 Ağustos 2024).